

פרוטוקול מס' 130

מישיבת ועדה החוקה, חוק ומשפט
מיום ב', ה' בתמוז תשל"א - 28.6.71, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- מ. אביזרהר
- א. אנקורי
- י. ארידור
- מ. בן-פורת
- ג. האוזנר
- א. עופר
- ש. פרידמן
- י. ה. קלינגהופר

מוזמנים:

- ד. דיס-לברון - משרד השיכון
- א. שוויג - משרד השיכון
- א. ידין - משרד המשפטים
- ז. שר - משרד המשפטים
- י. קרפ - משרד המשפטים

מוכרת הוועדה: ד. מלחי

רשמה: ח. ביתן

סדר היום:

- א) אישור תקנות לפי חוק הגנת הדייר.
- ב) חוק שיפול באבידות - העברה לוועדת משנה.
- ג) אישור תיקוני מעויות בחוק המכר (מכר שובין בין-לאומי).
- ד) חוק למניעת מעשי שוחד בתחרויות ספורט - הצעת חבר-הכנסת י. ה. קלינגהופר.
- ה) חוק לתיקון פקודת זכות היוצרים (מס' 3).

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

(א) אישור תקנות לפי חוק הגנת הדייר

לפנינו נוסח התקנות מה-28 ביוני. אני מזכיר לחברי הוועדה שהנוסח של סעיף 1 שונה כך שהוא תואם יותר את הכתוב בחוק עצמו. בסעיף א' לחוספת בא "וגם" במקום "וגורם". בסעיף ג' (2) הוספה המלה "ותחתיות". בסעיף ו' (4) נמחקה המלה "ותיקון" המופיעה בפעם השניה כדי למנוע אל-הבנה וכמו כן נמחקה המלה "ושפוץ". בסעיפים ז' ו-ח נמחקה המלה "פגומים", כי היא עלולה רק להשעות. במקום סעיפים ט' ו-י שנותרותיהם היו "מתקני כביסה" ו-"מקלש" באעכשיו סעיף ט' הנקרא "חלקי הבית האחרים". הרעיון המובע בסעיף זה היה לפנינו, אבל לא הנוסח.

בכתב כאן "העומדים לשימוש המשותף" כדי להדגיש כי מה שחשוב הוא שיש לדיירים זכות להשתמש באותם חלקים, ואין נפקא מינה אם הם משתמשים בהם למעשה או לאו. אם יש לדייר זכות שימוש, הרי שהוא חייב לתת את חלקו בתיקון במסגרת ה-50%.

ש. פרידמן: היתה גם הצעה לכתוב "המיועדים לשימוש ומשום מה הוחלט בכל זאת לכתוב "העומדים לשימוש".

א. שורניג: מדובר על המצב הפיקטיבי.

היו"ר י. גולדשמידט: אני מציע לכתוב "וכיוצא באלה" במקום "וכו".

הוחלט: בסעיף ט' יבוא "וכיוצא באלה" במקום "וכו".

לאשר בשינוי זה את התקנות (לפי הנוסח מה-28.6.71).

(ב) חוק טיפול באבידות - העברה לוועדת משנה

היו"ר י. גולדשמידט: ועדת המשנה בראשותו של חבר-הכנסת פרידמן סיימה אתמול את השיפול בנוסח המסולב של חוק שירותים דתיים ליהודים. אני מציע להעביר לוועדת משנה זו, בהסכמת היושב ראש שלה, את חוק טיפול באבידות.

הוחלט: להעביר לוועדת המשנה בראשותו של חבר-הכנסת פרידמן את חוק טיפול באבידות.

(ג) אישור תיקוני טעויות בחוק המכר (מכר טובין בין-לאומי)

היו"ר י. גולדשמידט: לפניכם מכתב מה-17 ביוני שקיבלתי משר המשפטים, בו מבקש השר שהוועדה תיורכח ותקבע כי נפלו טעויות בחוק המכר, תשל"א - 1971. טעויות אלה נגבלו לאחר שנתפרסם החוק ברשומות. התהליך לתיקון טעויות אלה הוא קביעת עובדת הטעות על-ידי הוועדה, העברת העניין בצורת הצעת החלטה למליאת הכנסת, אישור מליאת הכנסת וחתמת שר המשפטים ויושב ראש הכנסת על הודעה של תיקון שאף היא מתפרסמת ברשומות.

טעויות אחת בה מדובר נובעת למספרו של סעיף המאוזכר בסעיף 44(ג). בסעיף 44(ב) לחובתה הכחולה נאמר: "... לא מסר המוכר את הטובין, או לא תיקן את הליקויים, בתום המועד הנוסף, ושאי הקונה, לפי בחירתו, לדרוש את ביצוע החוזה, או להפחית את המחיר בהתאם לסעיף 45...". בהפחתה המחיר מדובר בסעיף 46 ולא בסעיף 45, ולכן היה צריך לכתוב "בהתאם לסעיף 46 ולא בהתאם לסעיף 45".

היו"ר י. גולדשמידט:

שעות אחרת שהשך מבקש לתקן היא זו:
אחרי סעיף 95 ולפני סעיף 96 כתוב בחוברת הכחולה: "פרק ו': העברת
הסיכון", וכותרת זו הושמטה בנוסח הלבן אשר הובא למליאה לקראת שניה
ושלישית ובעקבות זאת הושמטה גם בפרסום ברשומות. הצעת השך שהוועדה תקבע
כי אמנם בפלה שעות וההצעה כותרת זו.

הנחלש:

לקבוע את עובדת שתי השעויות הנ"ל.
הצעת החלטה מתאימה תועלת למליאת
הכנסת.

ד) חוק למביעת מעשי שוחד בתחרויות ספורט -
הצעת חבר-הכנסת י.ה. קלינגהופר

היו"ר י. גולדשמידט:

לפניכם הנוסח של מסדר המשפטים
להצעת החוק של חבר-הכנסת קלינגהופר.

י.ה. קלינגהופר:

אני מודה לפרופ' ידין ולגב' קרפ על
ניסוח ההצעה המתוקנת.

א. עופר:

בניח שלשחקן יתנו תשלום. הוא יאמר
שקיבל תשלום, אבל לא שוחד.

א. ידין:

את הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר שילבתי
בחוק הקיים, ועל כן לא היה צורך

לכלול כאן את הנקודות הנוספות שהציע חבר-הכנסת קלינגהופר ושהיה בהן
צורך כשהחוק עמד בפני עצמו. סעיף 3א' המוצע בנתיב בדומה לסעיף הראשי
של החוק הקיים, אלא ששמותיו כאן על הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר המדברת
תחילה על הנותן ואחר-כך על המקבל, בעוד שהחוק העיקרי מדבר קודם על
הלוקח ואחר-כך על הנותן. בהתאם לכך אבקש גם להכניס תיקון בסעיף קטן
(ב) ולכתוב "לוקח" במקום "מקבל", כי זאת לשון החוק הקיים. חבר-הכנסת
קלינגהופר הפך את הסדר כדי להדגיש שהעבריינין העיקרי הוא נותן השוחד,
בעוד שלגבי עובדי ציבור העבריינין העיקרי הוא לוקח השוחד.

סעיף 3א' בנוסח בהתאם למה שדובר

בישיבה הקודמת שאין לפרש את האנשים העלולים לקבל את השוחד על-פי
תפקידיהם בארגונים או בגופים ספורטיביים, אלא לנסח את הדבר באופן כללי
ולהגדיר את העבירה באמצעות המלים "בכוונה להשפיע על מהלך...". זאת גם
התשובה לחבר-הכנסת עופר. אם מישהו נותן כסף לשחקן כדי שיכול לצאת
להברחה וכיוצא בזה, אין זאת עבירה פלילית, אלא אם פון קיימת הכוונה
עליה מדובר בסעיף, והתביעה הכללית היא שצריכה להוכיח אותה. ייתכן
שמדובר בכלל בשחקנים בשכר, ובכך אין עדיין כדי לחייב אותם, אלא אם
מוכיחים שהתשלום ניתן במיוחד כדי להשפיע על מהלך המשחק.

על התחרויות שאנו רוצים לכלול דובר
בפרוטרוט בישיבה הקודמת. בדקנו אם יש הגדרה של "ספורט" ולא מצאנו
הגדרה כזאת אף לא בחוק הפסדיר את ההימורים בספורט, אבל על-ידי שהוספנו
את המלים "או תחרות אחרת" אחרי "תחרות ספורט" מאבדת ההגדרה של "ספורט"
את הרלבנטיות שלה.

החלק הקשה מבחינת התייחסות הוא העניין
שיש לציבור בקיום התחרות או בתוצאותיה. נוסח זה מוציא, כמובן, כל תחרות
שאינה אופי ציבורי, היינו תחרות בתוך משפחה או מקום סגור. מובן
שקשה לומר איזהו העניין של הציבור. יש ציבור המעוניין בתחרות בזה שהיא
קונה כדאיסים כדי לחזות בתחרות; יש ציבור שהתחרות אינה מעניינת אותה
כלל, אבל הוא סתפר עליה בשוטף או בכל מיני צורות אחרות ועל כן גם לו
יש עניין בקיום התחרות או בתוצאותיה. ניסינו לתאר זאת בצורה המוצעת.
אולי יש הצעות לשיפורים בנקודה זו.

היה צורך להוסיף את ס"ק (ב) כדי בניגוד
לחוק העיקרי הקובע עונש של שבע שנים מאסר ללוקח ואומר בסעיף 3' כי הנותן
צפוי רק לפחית סך העונש הזה - מציע חבר-הכנסת קלינגהופר שיהיה עונש
שווה לשני הצדדים, וזה מה שבא לידי ביטוי בס"ק (ב). נקודה זו היא
שהביעה אותנו להציע שמספר הסעיף המוצע יהיה 3א' ולא 2 במקום סעיף 2
שבוש. אם כן, החוק יהיה בנוי כך: סעיף 1' מתייחס לעובד ציבור שלוקח

א. ידיון:

שוחד. סעיף 3 הבא אחרי סעיף 1 כיוון שסעיף 2 בוטל מסלים את סעיף 1. סעיף 3א' מסדיר את הענין המיוחד לגבי שני הצדדים וגם קובע את מידת העונש. סעיף 4 והסעיפים הבאים לאחר מכן חלים סמילא גם על הסעיף הראשון והשלישי וגם על שוחד בתחרויות.

הסעיף היחיד שהיה טעון התאמה לאור שילוב זה הוא סעיף 6(א). סעיף זה בנוסחו הקיים מתאים רק לסעיף 1 ואינו מתאים לסעיף 3א' החדש, וכדי להתאים הוראה זו המתייחסת באופן ספציפי לסעיף 1 הצענו למחוק את המלים "לעובד הציבור כאמור בסעיף 1".

י. ארידור:

יש לי שתי שאלות שאחת מהן מלווה בהצעה. אחת לחסם למלים "שיש לציבור ענין בקיומה או בתוצאותיה", שגם פרופ' ירון המתייחס אליהן. לא הייתי רוצה שנוסח זה יתן הגנה לנאשמים באופן שיוכלו לטעון כי במקרה של תחרות ספציפית אין לציבור ענין בתוצאות. "לציבור" זה דבר אחד ו"לציבור" זה דבר אחר, והיו ויכוחים בנדון גם בקשר לחוק לשון הרע. אולי נכתוב "לציבור או לחלק מסבו" כך שהתביעה לא תצטרך להוכיח כי הציבור הגדול במדינת ישראל מעוניין בתחרות, ואילו כאשר פתקיימת התחרות במקום נידח יותר כבר לתת שוחד כדי להשפיע על מהלך התחרות כי אין בה ענין לכל הציבור. אני חושב שהצעת עולה בקנה אחד עם הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר וגם עם גישת משרד המשפטים.

שנית, ביטוי זה משמש למעשה הגנה, כי הוא אלמנט נוסף בהוכחת האשמה, וצריך להיות ברור שהגנה זו אינה חלה על תחרות ספורט אלא על תחרות אחרת. האם לפי הנוסח שלפנינו מתייחסת הגנה זו רק לדישה או גם לסיפה?

א. ידיון:

היא מתייחסת לשתיהן. אף כן הדבר, הרי שדרישתי לצמצם את ההגנה מוצדקת יותר. ייתכן שיש תחרות ספורט נדירה שאינה מעניינת את הציבור כולו, למשל, במחום האתלטיקה הקלה, ואז תהיה הגנה של ציבור אין ענין בקיומה או בתוצאותיה, אלא יש ענין רק לאלה החובבים אותה.

ג. האוזנר:

לפי גישה זו, הרי שצריך להוסיף בכל מקום בחוק הפלילי "או לחלק

מה ציבור."

א. ידיון:

גם בחוק לשון הרע. בסעיף 2(ז) בחוק לשון הרע, האם כולל את הענין הצדדי האם כולל את המידת

י. ארידור:

המלה "לציבור" באותו חוק.

ה. גולדשמידט:

אם כן, תנוד כאן את המלה "לציבור" בשלוא מתחת לאות ל".

א. ידיון:

אני מקבל את הגירסה של חבר-הכנסת האוזנר כי מכיוון שבחוק לשון הרע כתוב "לציבור" לא תתקבל עכשיו טענתו. אפשר להביא טענות מפתיעות גם בתחום החוק הפלילי, ואתה יודע שטענה כזאת התקבלה לפני מספר חודשים.

ככל אופן אני מציע לנוד את המלה "לציבור" בשלוא מתחת ל-ל" או לכתוב "לציבור או לחלק מסבו".

ס. בן-פורת:

מה דעתכם אם נכתוב "ציבור מסויים"?

י. ארידור:

זה קשה מאוד להגדרה. התביעה לא תוכל לעמוד בכך.

ה. גולדשמידט:

במקרה זה תצטרך התביעה להוכיח שציבור זה הוא ציבור מסויים, אבל דווקא ציבור זה הוא בלתי סוגדר.

ש. פרידמן: אני מתקשה לקבל את הצעתו של חבר-הכנסת ארידור מהסיבה הבאה: אם נוסיף "או לחלק מסנו", אנו עלולים להטיל את האיסור הפלילי גם על תחרות המתקיימת בין שתי קבוצות נוער של שני קיבוצים שכנים. יכול להיות שכל הציבור שיש לו ענין באותה תחרות הוא מספר החברים שבשתי הקבוצות, ואיני חושב שאנו צריכים להרחיק לכת עד כדי הטלת האיסור הפלילי גם על תחרות כזאת. לא נראה לי שהענין הוא כה חסור בעיני כלל הציבור שהוא יראה צורך להתערב על-ידי החוק הפלילי. לא שאני בא להגן על כך שקבוצה א' תשלם שוחד לשחקנים של קבוצה ב' על-מנת שייכשלו במשחק, אבל יחד עם זאת נראה לי הדבר קצת יותר מדי גורף, ומשום כך הייתי נוטה יותר לנוסח "שיש ענין לציבור" כשהאות ל' מנוקדת בפתח ולא בשווא.

י. ארידור: יכולים לטעון שלציבור הדתי אין ענין בתחרויות כדורגל כי הן מתקיימות בשבת, ועל כן אין ענין בתחרויות לכל הציבור. למה לאפשר טענות כאלה?

ש. פרידמן: איני רוצה להוציא חלקים גדולים של הציבור, אלא תחרויות שפרופ' ידין נתן להן את התואר "משפחיות". על כן איני מציע לשנות את הנוסח.

ג. האוזנר: קודם כל עלי לומר יישר כוח לנציגי משרד המשפטים: פרופ' ידין והגב' קרפט, על הנוסח שהציעו לזה שהוא פועם המכיל את המרלבה.

להצעת חבר-הכנסת ארידור - דבר לא פעם בנושא זה בוועדה בכנסת קודמה ושקללה אם לדבר על ענין ציבורי או ענין לציבור, ובדיוק אותם חששות שמעלה חבר-הכנסת ארידור, וכדוק, היו לנגד עינינו. אולם אז ראינו שיש פדגוגיה של חוקים, בהם תורגם הביטוי האנגלי "public interest" ל-"ענין לציבור". מסש כפי שאפשר יהיה להיתלות בפרשנות שחבר-הכנסת ארידור מזהיר מפניה, כן אפשר יהיה להיתלות עוד יותר במצב משפטי, בו כתוב בחוק אחד "ענין לציבור או לחלק מסנו" ובחוקים אחרים "ענין לציבור".

י. ארידור: אבל אני מבין ששם זה תרגום לא סחייב.

ג. האוזנר: יש חוקים ישראלים בהם השתמשנו בדיבור "ענין לציבור". אני מציע להשאיר את הדברים כמות שהם, ואם תבוא, חלילה, פרשנות של בית המשפט העליון שתשפח על פנינו, נשנה את כל סידרת החוקים. לא הייתי רוצה שנעשה כאן דבר שמהיה לו השלכה על כל סיני מקומות, שאולי אינם לנגד עינינו כרגע, בהם השתמשנו בדיבור "ענין לציבור".

השתמשנו בדיבור זה בענחה שנושא המעורר ענין בין הרבים הוא ענין לציבור. ודאי שיש תמיד יחידים או חלקים שלמים בציבור שאין להם ענין בתחרות ספורט. היכן יש בכלל נושא שכל הציבור פאזחד בהתענינותו בו? יש מי שמתענין יותר ויש מי שמתענין פחות, אבל הבנו תמיד שבית המשפט יפרש לפי פשוטם של דברים כי נושא שרבים מתענינים בו הוא ענין לציבור. הייתי מציע לחבר-הכנסת ארידור שלא יעלה הצעתו זו, כי היא תכריח אותנו לבדוק את ההשלכה במקומות אחרים, וכל עוד איננו מחוייכים להכניס שינוי זה בכל המקומות, מוטב שנשמור על הנוסח שהיה מקובל עלינו בענין זה ודומיו במקומות אחרים.

י. ה. קלינגהופר: בלי לגרוע מהשיפור החשוב הזה בהצעה, שיש לזקפו לזכותו של משרד המשפטים, ברצוני להזכיר שהייתי ער לקשר בין הצעתי ובין חוק לתיקון דיני העונשין (עבירות שוחד) ונתתי לזה ביטוי על-ידי העמקת רוב ההוראות משם, אלא שחשתי שאם חבר כנסת מגיש הצעת חוק פרטית זה נאה יותר אם הוא מציע אותה כחוק העומד בפני עצמו. אולם כבר בהתחלת הדיון אמרתי שאקבל ברצון כל הצעה לשיפור החוק, ואת השיפור אני רואה לא רק בכך שהחוק מתקבל עכשיו בצורה של תיקון לחוק הקיים, אלא גם בכך שמרחיבים אותו באופן שיחול גם על תחרויות אחרות שיש בהן ענין לציבור, ובעצם אין לי מה להוסיף. אשר לדברי ההסבר, אני חושב שהחלק המקורי יכול להישאר ורצוי להוסיף לו חלק ברוח הדברים שהגשתי כבר ליועצים המשפטיים.

היו"ר י. גולדשמידט:

האלמנט השלילי בא מתוך משמעות
המלה "שוחד".

י.ה. קלינגהופר:

בקביעת מהו שוחד יש לסמוך על החוש
הבריאי. בפסק הדין של השופט לנדוי,
עליו אני מסתמך בדברי ההסבר שלי, מדובר כל הזמן על שוחד במשחקי
כדורגל.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם אין הצעות נוספות, הרי שאנו
מאשרים את הצעת החוק כפי שחזרה
אלינו ממשרד המשפטים בתיקונים הבאים: בסעיף קטן (א) יבוא "בקיומן
או בתוצאותיהן" במקום "בקיומה או בתוצאותיה" ובסעיף קטן (ב) במקום
"מקבל השוחד" - "לוקח השוחד". בתיקונים אלה נוכל להעביר את הצעת
החוק לקריאה שניה ושלישית.

(ה) חוק זכות יוצרים (תיקון מס' 3)

היו"ר י. גולדשמידט:

כזכור, הוועדה דנה בהצעת החוק
של הממשלה בדבר תיקון פקודת זכות
יוצרים (תיקון מס' 3), אשר התייחסה לשני סעיפים ולשני נושאים שונים
לגמרי, ולאחר הדיון שונה כל סדר הדברים. בנוסף הלבן המונח עכשיו
לפנינו מוצע בסעיף 1 להאריך את תקופת ההגנה מ-50 ל-80 שנה. בהצעה
אמקדריש דובר על כך שהארכה זו תהיה כוללת, ללא כל סייג למקרה זה או
אחר, ובוועדה הועלתה הצעה להגביל זאת למקרים מסויימים בהם תקופה זו
של 50 שנה היא קצרה והיא גורמת סבל או הפסדים בלתי סבירים לבן זוג
או לצאצאים ישירים בדרגה ראשונה של היוצר. דעיון זה אומץ על-ידי
משרד המשפטים, כפי שזה בא לידי ביטוי בסעיף 1 שלפנינו. אני מציע
שנתייחס קודם כל לסעיף 1.

סעיף 1

ז. שר:

כזכור, הצעת הממשלה היתה להאריך
הארכה טוטאלית את תקופת זכות
היוצרים מ-50 שנה לאחר המוות עד 80 שנה לאחר המוות. בדיון שהתקיים
בוועדה היו למעשה שני מחנות: מחנה אחד שאמר כי יש לנהוג רק לפי
האמנה האוניברסאלית ולהיאשר במסגרת 50 שנה אם יש שיקולים לכאן ולכאן,
ומחנה אחר שאמר, שאם כוונת הממשלה להאריך את התקופה - תמכו בדעה זו
צעיקר חברי-הכנסת צדוק ואברטוב - צריך לדאוג לאלה שאנו רוצים לעזור
להם, קרי, בני-המשפחה, ואז איננו חייצים להאריך את התקופה באופן
טוטאלי לגבי כולם, כשאין שום הודיות בין מה שקיים בעולם לבין מה
שקיים בישראל. לאחר שדיברנו עם אגודת הסופרים התברר לנו שגם היא מוכנה
לראות את האספקט הפוזיטיוני ברקע, להבדיל מהאספקט הקודם של הגנה על
היצירה באשר היא יצירה.

לכן אנו מציעים שתקופת ההגנה תוארך
ל-80 שנה בתנאי שבמשך כל 50 השנה שלאחר מות המחבר הנהנה מזכות היוצרים
היה אחד מפני המשפחה, קרי: או בן זוג, או ילד, או נכד, היינו אחד
מבני המשפחה הקרובים ביותר, וההארכה תהיה כל עוד אחד מאותם בני משפחה
נהנה מזכות היוצרים. כלומר, אנו מאריכים את תקופת ההגנה על זכות יוצרים
רק לטובת בן הזוג והצאצאים המנויים בסעיף, ולא לטובת אנשים אחרים.
ברור שכתוצאה מזה נהנים גם אנשים אחרים, כגון המוציא-לאור, אבל זה
דבר אינצידנטלי. אנו חושבים שהצעה זו עונה על אותן שאלות שהועלו
על-ידי חברי הוועדה אשר ראו את הבעיה בהחום הפוזיטיוני יותר מאשר בצורך
להאריך באופן כללי.

א. עופר:

אני מסכים להצעה, כי היא מואמת
לרוח הדיונים בוועדה, אבל לא ברור
לי איך בכלל כאן הנכד. הרי ישנה כאן ההגבלה של הנאה במשך כל חמישים
השנה שלאחר מות המחבר. נוסף לכך דיברנו על מקרובים הישירים, והם
הבן-זוג והילד, ואם אנו רוצים לכלול קרובים ישירים, השאלה היא אם נכד
כלול בזה. יש להביא בחשבון שלא תמיד יש רק נכד אחד, אלא יכולים להיות
הרבה נכדים, ומפילא מסתכן הענין במקצת. אם כן, אני שואל לגבי ההגבלה

א. עופר:

"כל חמישים השנים" ולגבי איכור הנכד. נדמה לי שכאשר דיברנו על ענין זה לא כללנו נכד.

ז. שר:

אם לא ייכתב "כל", הדבר יהיה נתון לעקיפה ולמעשה תחול ההוראה על כולם. ההדגשה היא על "כל", כי אחרת מאבדים את האספקט הסוציאלי ונשארים תלויים על בלי-מה. שנית, בזמן מלחמה, לצערנו, יש תמיד מחסור בדורות. לכן אם לפני דורות קל היה יותר להתייחס לאב ובן, הרי שכיום קשה יותר להתייחס לשני אלה בלבד, כי שכבת הביניים חסרה לא פעם ולמעשה באים הנכדים במקום הוריהם. לכן יש בדין האחרון נטיה לכלול את הנכד במספר חוקים, וזאת תופעה כלל-עולמית ולא דווקא ישראלית, וישראל צריכה ללכת לקראתה. לכן אין זה כל כך נורא אם כללנו כאן נכד.

היו"ר י. גולדשמידט:

בשיחה שהיתה עם מר שר בדבר ההגבלה של "כל חמישים השנים" הוא תיאר לפני מקרה כזה: זכות היוצרים היא בידי המוציא לאור ובהתקרב התקופה לחמישים שנה הוא חושש שיפסיד את זכותו ועל כן הוא בא להסכם עם נכדו של המחבר ובכך הוא זוכה לשלושים-שלוש הגנה נוספות. אולם אין זאת כוונת החוק, והמלה "כל" באה לומר, שאם סבר היוצר את הזכות ולא הוריש את התאורה שקיבל לאשתו או לבניו, לא תהיה אפשרות לכלול אותם כבעלי זכות באופן מלאכותי על-ידי הסכמים כאלה. ההוראה חלה רק אם הזכות היתה בידי המשפחה במשך כל התקופה.

א. עופר:

אבל יכול להיות שבזמן מות היוצר היה חוזה עם מוציא לאור לשנתיים, ועם מות השנתיים חוזרת הזכות ליורש. האם בגלל אותן שנתיים בהן היה חוזה לפני-כן יפסיד היוצר את הזכות? אני מציע לכתוב "מרבית התקופה" ולא לדרוש שתהיה הנאה מהזכות במשך כל חמישים השנים.

ז. שר:

אני מסכים לכתוב "מרבית".

י.ה. קלינגהופר:

אפילו נצא מההנחה שהכוונה הסקורית היא שבמשך כל חמישים השנים הנהנים יהיו בני המשפחה, אין זה ברור מהנוסח המוצע, כי פנוסח זה משתמע, שאם מדובר בבנו של היוצר, הרי הוא צריך ליהנות מהזכות במשך כל חמישים השנים, ואם מת לפני-כן מתבטל כל הענין. צריך לתת אפשרות של צירוף עשרים שנה של הנאה על-ידי הבן לשלושים שנה של הנאה מהזכות על-ידי הנכד. כלומר, אם עשרים שנה לאחר מות היוצר מת גם הבן ונשאר הנכד, אני רוצה שהנכד ייכנס לכאן למשך שלושים השנים שנותנו, ודבר זה אינו בא לידי ביטוי בנוסח שלפנינו, כי את המלה "או" המופיעה בסעיף אפשר לפדר כאופן אקסקלוזיבי, היינו שזה אמור רק לגבי בן-הזוג, רק לגבי הבן או רק לגבי הנכד, ולא תיתכן קומבינציה בנוגע לתקופה של חמישים שנה.

ז. שר:

אולי נמחק את המלים "בן זוגו", ילדו או נכדו" ונכתוב "אחד מקרוביו" במקום זאת ואחר-כך נוסיף הגדרה: "קרוב" - בן זוג, ילד או נכד. פירוש הדבר שאחד מקרוביו תמיד נהנה מהזכות.

י.ה. קלינגהופר:

באופן סוקסטיבי צריך להיות קודם כל הילד ואחר-כך הנכד.

ז. שר:

יכול להיות גם שהמחבר הוריש את הזכות לנכד.

א. יריג:

נוסף לנקודה שהעלה חבר-הכנסת קלינגהופר יש משהו שאינו ברור. לפי הכתוב כאן כוחה של הארכה יפה כל עוד אחד מהקרובים הללו נהנה מהזכות, ואין זה כל כך ברור שהאמור הוא במסגרת 80 שנה ולא יכול לעבור תקופה זו. כאן יש כעין פסוק בפני עצמו האומר שכל זמן שאחד מהם

א. ידין:

נהנה מהזכות מטשיכה הארכה. הייתי מנסח את זה קצת אחרת כדי להבהיר שגם ענין זה צריך להיות במסגרת 80 שנה: "תוארך תקופת ההגנה על זכות היוצרים עד 80 שנה לאחר מות המחבר, ובלבד שבמשך כל חמישים השנים שלאחר מותו היו בן-זוגו, ילדו או נכדו נהנים מההגנה ואחד מהם עדיין נהנה ממנה". בדרך זו גם עובדים במקצת על השאלה שהעלה חבר-הכנסת קלינגהופר ואין יוצרים רושם שהנהנה יכול להאריך את התקופה מעבר ל-80 שנה, כפי אני מבין ש-80 שנה היו מיועדות לשמש גבול סופי של הארכה. - ואחרת צריך היה בכלל לבנות את הסעיף בצורה שונה.

ז. שר:

אני בני יכול להסכים לנוסח זה. הסעיף מנוסח כפי שהוא מנוסח, וכפי לפי האמנה צריך להרגיש שהארכה היא מעבר לאותה זכות של 50 שנה הקיימת כבר, ולא מ-0 עד 80, וזאת ההבאה עד הגבול הקיצוני של 80 שנה אנו מתנים בכך שאחד הקרובים הזוכרים נהנה מהזכות במשך 50 השנים שחלפו ואנו אומרים כי "כוחה של הארכה כאמור (היינו בין 50 ל-80) יפה כל עוד אחד מהם נהנה ממנה". לכן נדמה לי שהנוסח שהציע פרופ' ידין מעורר שאלות חדשות ונוסף לכך מעורר ספק עקרוני אם הארכה כולה קיימת בין 0 ל-80 או שמע"ף זה מתקשר להוראות הקודמות המדברות על זכות הנאה במשך 50 שנה ומאריך תקופה זו עד 80 שנה.

ז. שר:

י.ה. קלינגהופר: אבל לשיטתו של שר רבים כפי שרצה שהציע פרופ' ידין אני מבין שאינך מתנגד.
מה שיש לי להגיד בקשר לזה הוא רק שלשון האלף כוללת רבים ולשון במשך רבים אינה כוללת יחיד.

היו"ר י. גולדשמידט:

האם הביטוי "כל עוד אחד מהם נהנה" מוגבל לכך שהוא מחזיק בזכות זו, או שלמעשה בעל הזכות הוא המוציא-לאור והקרוב נהנה על-ידי שהוא מקבל איזו דנטה? עם זכויות הוצאה לאור של המחבר או של הקרוב? או של שניהם?

ז. שר:

- די בכך שהוא מקבל דנטה. כיום, למשל, שום יוצר בישראל אינו בעל זכות היוצרים, כי הם מעבירים את כל זכויות הביצוע, ההשמעה וכן הלאה לאקו"ם. לוי הייתי תולה את זה במבחן הבעלות, הייתי סרוקן את הסעיף מתוכנו.

י.ה. קלינגהופר:

נכון שלשון רבים אינה כוללת יחיד, אך כאן הסכנה פחותה. אנו כותבים "ילדו או נכדו" ועל-ידי כך אנו מפרשים במקצת את החשש.

ז. שר:

הייתי מציע לשלב את שני הדברים ולכתוב: "היו קרוביו נהנים ממנה", ו"קרוביו" אלה בן זוג, ילד או נכד, ואחר-בך לומר "כוחה של הארכה כאמור כל עוד אחד מהם (היינו מתוך אותם קרובים) נהנה ממנה". בסופה אני משתמש בכל זאת בלשון יחיד כדי להדגיש את האכזבה. אפשר גם לכתוב "לפחות אחד מאלה".

י.ה. קלינגהופר:

אבל על-ידי כך אינך מבטיח את אפסדות הסוקסיביות: אני דו-דעה שתהיה אפשרות לחבר את השניים אם האנשים מתחלפים, והמלה "אחד" תמיד תפריע כאן.

היו"ר י. גולדשמידט:

מה בנינו גע להגבלה, כל חמישים השנים?

ז. שר:

אמיתי כבר שאני מוכן לכתוב "סרבית".

מ. אני זוהר:

מה פירושו "סרבית"?

ז. שר:

זאת יחליטו לפי הנסיבות. כיום יש מספר מדינות - ויאלו גם אנחנו - בהן נהיה פעם ביניהן - הקובעות שחזיה מו"לות אינו יכול להיות לי יותר מעשר...

ז. שר:

שנים. לגבי מחזה או ספר שירים תקופות שונות במקצת. נדמה לי שלמחזה
נותנים ארבע שנים בסך-הכל. כלומר, אם המחבר מכר את המחזה לתיאטרון כדי
שיוצג ולמחרת בפטר המחבר, הרי תוך ארבע שנים אין כלום. לעומת זאת
יכול להיות שהזכות נמכרה לשלושים שנה כפי שזה קיים בחלק מהמדינות.
אני לא הייתי מדקדק בענין זה. אני חושב שהמבחן העיקרי צריך להיות המבחן
הסוציאלי, זאת אומרת שבאופן ניכר היו הקרובים בהנים מהזכות ולא רק
אנשים זרים.

השאלה היא אם ערב תום החמישים
שנה היו בהנים מהזכות.

היו ר' י. גולדשמידט: נניח שבמשך שלושים השנים הראשונות
לאחר מות המחבר נהנו הקרובים
מהזכות ובעשרים השנים האחרונות מכרו את הזכות למו"ל.

ז. שר: אם נהנו ממנה במשך שלושים שנה,
הרי שנהנו ממנה מרבית הזמן, אבל
אמרנו שיש מבחן נוסף והוא כל עוד אחד מהם נהנה, כיוון שהם מכרו את
הזכות ואינם בהנים ממנה, בזה בגמר הענין.

ג. האוזנר: אבל אם עשו הקרובים הסכם עם
הסוציא לאור, לפי חייב זה האחרון
לשלם להם המלוגים, ניתנת ההגנה עד 80 שנה.

ז. שר: מקרה זה הוא מקרה בולט בו אנו
מעוניינים להאריך את תקופת ההגנה.

היו ר' י. גולדשמידט: קיימת עדיין השאלה שהציג
חבר-הכנסת עופר אם אנו רוצים

א. ירינו: לכולל נכד.
אינו רלבנטי.

א. עופר: הרי הבעיה לא התעוררה בגלל נכדים,
אלא בגלל בנים, וכל זה אמור
כשהיוצר מת צעיר, אחרת די בתקופה של 80 שנה. נראה לי שלו היתה קיימת
רק בעיה של נכדים לא היינו מביאים חוק זה.

מ. אניזוהר: אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת
עופר שיש להוציא את הנכד.

ז. שר: הענין הוא שעל-ידי הוצאת הנכד
מהסעיף פוגעים דווקא באותם מקרים
בהם מדובר באדם שנפל בקרב, שנהרג או שמת בגיל צעיר. איני מבין מדוע
אתה מוציא דווקא מקרים אלה שהם מקרים סוציאליים יותר.

ג. האוזנר: - כי הנכד לא הכיר מעולם את
היוצר ואינו צריך להיזון מפני
שנולד אחרי מותו של סבא. אינני חושב שזה מתעורר ביחס לנכד. נוסף לכך
אם מדברים על נכד הרי זה כבר כולל הרבה נכדים.

היו ר' י. גולדשמידט: שני חברים בוועדה חיוו דעתם נגד
הכללת הנכד. אני הייתי מוכן לכלול
אותו. מה דעתך בנדון, חבר-הכנסת האוזנר?

ג. האוזנר: אני נגד ההארכה בכללה. אני רואה
שיש נטייה לכך שבמקרים כאלה בהם
מתפרנס קרוב משפחה מהזכות תינתן לו אפשרות להתפרנס ממנה עוד שלושים שנה.
איני תומך בזה ואסתייג מהצעת חוק זו.

היו"ר י. גולדשמידט:

כיוון שהתעוררו שאלות שונות בקשר
לנוסח נחכה לנוסח המתוקן

ולכשיוגש לנו בעיין בו ונכריע גם בענין הנכד.

מ. אביזוהר:

עדיין אינני מבין ענין זה של
הנהנים מהזכות תקופה מסוימת
ברצפות. נניח שהיוצר מכר את הזכות ל-30 שנה ונפטר כעבור 10 שנים. במשך
20 שנה לא נהנו הקרובים מהזכות, ואחר-כך חזרו אליהם הזכויות.

ז. שר:

האם הוא מכר את הזכות ללא כל
תשלום תמלוגים? כאשר מדובר במכר
הכוונה להעברת כל הזכויות בתמורה חד-פעמית. מבחינת החוק אפשר לקבל
תמורה חד-פעמית ולמכור למעשה רק לתקופה מוגדרת, אבל במציאות זה לא קיים.

מ. אביזוהר:

מה פירוש זכויות חוזרות ליוצר
או לקרוביו?

ז. שר:

בדרך-כלל זה חוזה רשיון. יוצר
נותן למישהו זכות בלעדית להדפיס

את הספר במשך חמש-עשרה שנה, אך יחד עם זה הוא משאיר לעצמו את זכויות
השידור, ההמחזה וכו'.

מ. אביזוהר:

כלומר, אותו קרוב משפחה עדיין
נהנה מהזכות, ואם כן, אינני מבין

את ענין הרצפות, היינו איך יכול להיות שצב בו לא נהנים מהזכות במשך
50 שנה. מקרה זה נראה לי דחוק ביותר.

ז. שר:

אם אדם העביר את זכות היוצרים
עד תום התקופה, הרי זכות היוצרים

אינה חוזרת ליורש, כי היא נמכרה. כלומר, אם היתה מכירה טוטאלית ולא
היתה מכירה עם זכות חזרה זמן-מה לפני תום תקופת חמישים השנים, אין מה
שיתעורר לחיים. אולם אלה דברים שאנו יכולים לדאוג להם בעוד חמישים שנה.

א. עופר:

אני מציע לבטל את כל ההגבלה הזאת,
כי אם אנו אומרים שהקרוב נהנה

אחרי 50 שנה, אין זה חשוב תוך איזה הסדר הוא נהנה.

היו"ר י. גולדשמידט:

יכול להיות קרוב שנהנה
מהזכות בתום תקופת חמישים השנים.

א. עופר:

הצעה זו קרובה יותר להצעת הממשלה
שרצתה לקבוע הארכה כללית. אנו

אומרים שאנו מאריכים את תקופת ההגנה רק אם מדובר ביוצר ישיר.

ז. שר:

הצעתך אינה כהצעת הממשלה וגם
אינה כהצעתנו. היום אנו אומרים

שקיבלנו את הרעיון של צדק סוציאלי, וענין הצדק הסוציאלי קיים רק אם
כותבים שאותם קרובים תפרנסו מזכות היוצרים. אולם אין זה בגדר צדק
סוציאלי, אם הקרובים לא ראו בכלל את הזכות במשך כל הזמן ולפתע מחיים
אותה לסובתם, כשהטבא לא התעניין בכלל בילדיו או בנכדיו. בכך גם יוצרים
בעיה טובה מאד לגבי הדיעה אם זכות היוצרים קיימת. אם יודעים שנהנו
מזכות היוצרים קודם לכן, יודעים שהזכות קיימת והיא מטשיכה להתקיים. לכן,
אם אינך יוצר את המשכיות, צריך אתה, לדעתי, לחזור לאותה הצעה של
הארכה מוחלטת, כי אפשר לומר שב-99% יש יורש או קרוב כזה ובהצעתך אתה
רק מקשה על החיים.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם אין שוללים לגמרי את ההצעה
ורוצים שהיא תקל על בן-זוג, בן

או בת ואולי גם נכד, צריך שיהיה ברור כי גם להם גבול ההארכה הקיצוני הוא
80 שנה ולא יותר. אני מבין שהחשש של ניצול על-ידי מניפולציות אינו
מדאיג כל כך את חברי הוועדה. מה שכן חשוב, כפי שאמר חבר-הכנסת קלינגהופר,
הוא שהקרובים יבואו זה אחרי זה, כלומר, בת הזוג מורשה את זה לבן, והבן
לבנו.

אם מבטלים את ההגבלה האומרת
שנהנו 50 שנה, זה כבר לא מדאיג.

א. עופר:

כל זה צריך לבוא לידי ביטוי,
ואנחנו נעדיין בנוסח בפעם שניה.

היו"ר י. גולדשמידט:

עדיין אינני משוכנע שכדאי לבטל
את ההגבלה הראשונה שגם בתקופת
מדינת ישראל היתה מספקת. אני חושב שזה יסבך

ז. שר:

לגבי העניין האחר של הנאה מהזכות

על-ידי אחד מהקרובים לפחות, ואין זה חשוב באיזה סדר, אני חושב שנוכל
לפתור את הבעיה בעזרת ההגדרה. בגוף הסעיף נכתוב "קרוב" ואחר-כך נכתוב
שקרוב הוא אחד מאלה: בן-זוג, ילד או נכד.

כדי לענות לבעיה שהעלה חבר-הכנסת
קלינגהופר אפשר לכתוב "אחד או

היו"ר י. גולדשמידט:

אחדים". נמשיך לדון בסעיף זה וגם בסעיפים הבאים בישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.05.